

PALMAXXI

2019 / 2020

ANUARI

EDITA

Palma XXI

FOTOGRAFIA

Jaume Gual
Juanjo Suárez
Maria Reyero
ASIM

MAQUETACIÓ

Palma XXI

AGRAÏMENTS

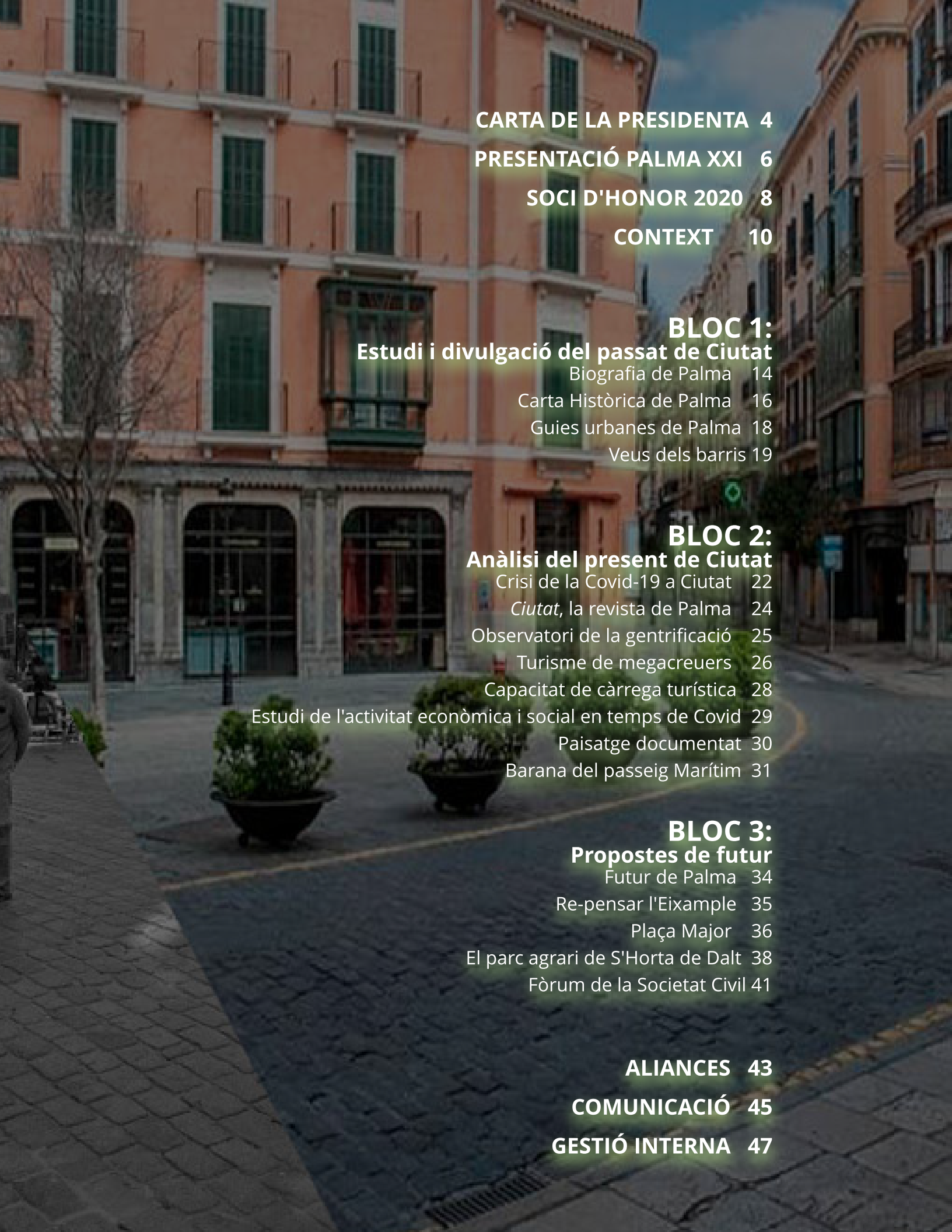
Guillem Aloy Bibiloni
Maria Lluïsa Dubon Pretus
Jaume Garau Salas
Maria Gómez Llabrés
Jaume Gual Carbonell
Dolores Ladaria Bañares
Cristina Llorente Roca
Climent Picornell Bauzà
Pere Rabassa Sansaloni

CONTACTE

info@palmaxxi.com
www.palmaxxi.com
facebook.com/PalmaXXI
twitter.com/PalmaXXI

© Palma XXI, 2020
Sant Roc, 4
07001, Palma

Dipòsit legal: PM 848-2019

CARTA DE LA PRESIDENTA 4

PRESENTACIÓ PALMA XXI 6

SOCI D'HONOR 2020 8

CONTEXT 10

BLOC 1:
Estudi i divulgació del passat de Ciutat

Biografia de Palma 14

Carta Històrica de Palma 16

Guies urbanes de Palma 18

Veus dels barris 19

BLOC 2:
Anàlisi del present de Ciutat

Crisi de la Covid-19 a Ciutat 22

Ciutat, la revista de Palma 24

Observatori de la gentrificació 25

Turisme de megacreuers 26

Capacitat de càrrega turística 28

Estudi de l'activitat econòmica i social en temps de Covid 29

Paisatge documentat 30

Barana del passeig Marítim 31

BLOC 3:
Propostes de futur

Futur de Palma 34

Re-pensar l'Eixample 35

Plaça Major 36

El parc agrari de S'Horta de Dalt 38

Fòrum de la Societat Civil 41

ALIANCES 43

COMUNICACIÓ 45

GESTIÓ INTERNA 47

Quan pel juny de 2019 vaig accedir a la presidència de Palma XXI, una entitat que en poc més de tres anys d'existència ja havia assolit una maduresa considerable, ho vaig assumir amb molta il·lusió i amb ganes de continuar la tasca iniciada, però en aquell moment ningú sospitava les dificultats que sorgirien en aquest període, que just s'encetava.

La irrupció de la Covid-19 ha suposat un abans i un després i ens ha obligat a replantejar moltes coses: la manera de treballar, repensar a cada moment quina era la prioritat i les possibilitats reals que teníem per poder donar resposta, des de Palma XXI, als grans desafiaments que se'ns anaven obrint.

D'una banda, durant el període de confinament es va veure la necessitat de captar i reflectir, mitjançant la nostra web, la ciutat deserta, que ens permetia observar uns carrers i places que agafaven una fisonomia desconeguda, sense gent i sense cotxes i on adquirien protagonisme elements de la natura que habitualment no el tenen o bé no els podem percebre.

També vàrem poder constatar que el confinament no era igual per a tothom, depenia de les condicions de vida de cada persona, per alguns era una vertadera presó, per altres que disposaven d'un habitatge amb millors condicions, jardí o terrassa, no era tan dur, però així i tot, per a tots era una desagradable novetat que ens feia prendre consciència de la nostra vulnerabilitat en ple segle XXI.

D'aquesta situació també han sorgit coses positives, com prendre consciència de la importància de la salut i de la necessitat de tenir un sistema sanitari robust i de l'enorme importància de la salut pública, massa relegada a les societats més desenvolupades. Per tant s'ha fet evident la necessitat de disposar d'uns bons serveis públics. La necessitat de disposar d'uns bons serveis socials ha esdevingut indispensable, ja que la crisi sanitària s'ha traduït en una greu crisi econòmica i social.

També vàrem poder valorar l'important treball que desenvolupen els nostres pagesos, que en temps difícils també continuaven fent-nos arribar els productes frescs, a pesar de les dificultats. Gràcies al treball cooperatiu i a molt d'enginy varen trobar la manera d'arribar als destinataris, obrint així noves formes de comercialització. Els productes km 0 han agafat, des d'aquest moment, major protagonisme, així com també la relació existent entre alimentació de qualitat i millor salut i d'aquí la importància creixent de l'agricultura ecològica.

D'altra banda, ja teníem consciència de les debilitats del nostre model econòmic i social, però a partir de la pandèmia s'ha fet més evident. L'economia, basada en el monocultiu turístic, ha mostrat la seva gran fragilitat d'una manera rotunda. D'aquí se'n pot treure un element positiu, la necessitat urgent de replantejar-nos el model econòmic. Som moltes les entitats i persones que estam convençudes que s'ha d'aprendre la lliçó i en aquest sentit estam fent passes. L'Administració ha d'atendre les urgències del moment, que són moltes, però no ha de perdre de vista la necessitat de transformar tot allò que ja sabíem i que ara s'ha constatat, la necessitat de construir entre tots un nou horitzó.

Per tant, des de Palma XXI i amb les nostres limitacions, hem intentat desenvolupar diversos projectes amb aquesta nova perspectiva i així contribuir a reforçar accions encaminades a la reflexió col·lectiva, que puguin ajudar a avançar en la nova direcció. Destacarem la contribució en la creació del Fòrum de la Societat Civil, la participació activa dins del Consell Municipal de Ciutat, plantejar el projecte Futur Palma, repensar l'Eixample, fomentar el debat sobre el futur de la Plaça Major o l'impuls donat al projecte del Parc agrari Nord.

També hem continuat treballant diversos projectes, com la Biografia de Palma, la Carta Històrica, Guies urbanes de Palma, Observatori de la gentrificació, paisatge documentat, turisme de megacreuers, entre d'altres temes.

Finalment, volem fer esment a una qüestió important per a la nostra entitat, el trasllat de la nostra seu a l'Estudi General Lul·lià, lloc emblemàtic que ens ha brindat una magnífica acollida (volem aprofitar per agraïr la seva rectora, Joana Maria Palou). A partir de les seves instal·lacions ens permet desenvolupar millor la nostra activitat per a la ciutat.

Ara tens a les mans la memòria del que hem fet aquest darrer any i mig i dels projectes que ens proposam fer l'any que ve. Esperam que el proper any puguem recuperar, a poc a poc, la normalitat i que en el futur Palma XXI pugui seguir col·laborant amb diverses entitats per així adquirir la força ciutadana necessària per seguir avançant en la nova direcció.

Hem de fer que Palma sigui una ciutat més amable i més solidària, orgullosa del seu patrimoni i que trobi la manera d'encaixar el turisme amb els altres sectors productius, sota el paraigua de la innovació, que ens permeti construir així una nova realitat, un futur més adequat als nous reptes.

Lluïsa Dubon Pretus

PRESIDENTA DE PALMA XXI

Palma, desembre de 2020

PRESENTACIÓ

PALMA XXI

És una associació ciutadana fundada l'any 2016. Amb el caràcter d'observatori sobre el passat, present i futur de Ciutat, Palma XXI és una iniciativa col·lectiva per a reflexionar i presentar propostes de futur amb perspectiva històrica i participació ciutadana. Prenent com a base la necessitat de comprendre el recorregut històric i les tendències constructives i destructives de la ciutat, les nostres accions s'enfoquen des d'una perspectiva diversa però integrada (sociològica, econòmica, cultural, política, urbanística, arquitectònica...).

Ens adreçam a la societat palmesana amb l'afany d'oferir un espai físic i virtual d'aprenentatge i debat sobre el que som, sobre el que es perd, el que es transforma i el que projectam per a la nostra ciutat.

Durant el període 2019-2020 hem continuant impulsant projectes i iniciatives per a complir els nostres objectius:

> **Estudiar** l'evolució de la ciutat de Palma al llarg de la seva història, especialment a l'època contemporània,
>
> **Organitzar i participar** en debats públics a través d'internet i de manera presencial, mitjançant conferències, taules rodones, jornades, etc. sobre els temes que afecten avui a la ciutat.
>
> **Analitzar les tendències actuals i fer propostes de futur** per un creixement sostenible i favorable als seus residents i als visitants.
>
> **Participar** en els organismes institucionals i en les xarxes socials per donar difusió a les nostres propostes.

Junta Directiva de Palma XXI

Lluïsa Dubon

Presidenta

Jaume Garau

Secretari

Jaume Gual

Tresorer

Guillem Aloy

Vocal

Maria Gómez

Vocal

Dolores Ladaria

Vocal

Cristina Llorente

Vocal

Climent Picornell

Vocal

Pere Rabassa

Vocal

Soci d'honor de Palma XXI 2020

FEDERICO CLIMENT GUIMERÀ

Federico Climent Guimerà (Popayán, Colòmbia, 1953 – Palma, 2016) va exercir d'arquitecte municipal durant més de 30 anys, des de 1983, ocupant diferents càrrecs de responsabilitat com el de subgerent d'Urbanisme o coordinador d'Estudis i Projectes de l'Àrea d'Infraestructures. Des de Cort va impulsar i participar en projectes com la reforma integral de la plaça de les Columnes, la remodelació de la plaça Joan Carles I, la recuperació de les Quatre Campanes, la reforma de la plaça de Sant Francesc Xavier a la Soledat, la configuració de la plaça Encarna Viñas a Pere Garau o la creació del parc dels Lleons a Sant Agustí i de l'àrea de jocs del bosc de Bellver.

La seva tasca com a arquitecte municipal no es va limitar a l'exigència personal en els seus projectes, sinó que també va ser donar suport a projectes externs, sempre en defensa de la seva qualitat. És un bon exemple d'això el projecte de les muralles de Martínez Lapeña i Elías Torres, que ara es completa en la plaça de la Porta del Camp, quedant pendent el primer tram de la catedral.

A més de la seva feina des de l'Ajuntament, Federico Climent va presidir la demarcació de Mallorca del COAIB en dos mandats (2002 i 2010), des d'on va defensar l'edifici de Gesa. Va ser director del Màster de Disseny del Paisatge de la UIB i del Taller Internacional del COAIB; i va ser autor de diversos llibres sobre Utzon, Javier Sáez de Oiza, Broner, Sert o la Llotja. També des del Col·legi d'Arquitectes i en col·laboració amb altres entitats, va impulsar tantes accions en defensa del patrimoni, amb múltiples publicacions (inclosa la revista D'A del COAIB), la promoció de concursos, els premis d'arquitectura, la inclusió de la categoria d'arquitectura i rehabilitació en els premis Ciutat de Palma, etc.

En suma, a Federico li devem el ser exemple de tenacitat al llarg de tota la seva vida per a aconseguir la màxima qualitat en el disseny de la Ciutat.

CONTEXT

En el moment de tancar l'anuari del 2020, Palma segueix patint la situació més crítica de la seva història recent i segurament una de les més crítiques de tota la seva història com a ciutat. Ens hauríem de remuntar als anys de la guerra civil i la postguerra per trobar moments de traumes d'aquesta intensitat, traumes que afectaren durant molts anys a totes les ciutadanes i ciutadans.

El mes d'abril ens vàrem trobar amb la paralització quasi total de la ciutat per uns quants mesos. És evident que les institucions públiques i les empreses privades no tenien cap Pla de Contingència per una emergència com aquesta. Ara ens hem adonat clarament que els riscs de la globalització per a la vida quotidiana de les persones són extraordinaris. Ho vàrem intuir amb la crisi internacional del setembre del 2001 provocada pels atemptats terroristes a les torres de Nova York i també ho visquérem ben a prop per la crisi financera del 2008. Ho estam veient també amb l'avanç imparable del canvi climàtic. Però aquesta vegada l'impacte de la crisi sanitària està afectant directament a tota la ciutadania mundial. Per contra, no tenim una governança mundial, ni tan sols europea, que ens protegeixi adequadament davant aquestes crisis.

Els impactes de la COVID-19 sobre la ciutat de Palma es comencen a veure i entendre . La seva intensitat i amplitud dependran del temps que durin les onades de la pandèmia i la posterior fase de recuperació. Segurament podem comptar que els impactes de la crisi sanitària sobre els ciutadans duraran- amb major o menor grau- com a mínim fins al 2021. La crisi econòmica tardarà més a solucionar-se.

Les entitats que formam part del Consell Municipal de Model de Ciutat vàrem proposar a l'Ajuntament que féssim una avaluació dels impactes i unes iniciatives per fer la ciutat més resilient, malauradament no ens vàrem entendre. L'Ajuntament segueix tenint un concepte molt paternalista de la participació ciutadana. Sembla que les iniciatives i les propostes d'aquestes entitats tenen poca importància per al seu futur. Però nosaltres pensam el contrari, i farem tot el que estigui en les nostres mans per fer una ciutat inclusiva perquè ningú senti que no forma part de la construcció de la seva història, del seu present i del seu futur.

"**Ciutat abandonada",** "**Ciutat recuperada"**, han estat encapçalaments de la nostra revista ***Ciutat***, que ja comença a ser un referent. La ciutat, com les persones, lluita cada dia per no abandonar-se i per recuperar la seva vitalitat, les seves ganes de viure. Palma té massa llocs, barris, edificis abandonats i, sí, també recupera, però no el suficient.

El pressupost d'aquest any 2020 haurà gastat uns 1.000 euros per cada ciutadà o ciutadana, la mateixa quantitat ha estat estable des de la crisi del 2008. Ara, amb l'endeutament a causa del coronavirus, el futur del finançament municipal està per veure, segurament serà a l'alça els pròxims dos anys degut a les inversions que impulsen els fons europeus, però es molt probable que després vengui una etapa de descens de les despeses públiques i la ciutat torni a baixar de nivell de qualitat de vida.

1
Estudi i divulgació del passat de Ciutat

Conèixer, analitzar i divulgar el passat de Palma és una de les nostres línies d'acció. Comptar amb informació rigorosa sobre com s'ha configurat la ciutat al llarg dels segles, quins han estat els seus protagonistes, quins valors han contribuït a la construcció de Palma com la coneixem ara és fonamental per entendre el present i fer propostes de futur.

Tramvia per les Avingudes en els anys 20. Foto: ASIM.

Biografia de Palma

"Biografia de Palma: la ciutat envaïda" és una narració col·lectiva sobre els fets més significatius que expliquen l'evolució de la ciutat de Palma durant el segle XX fins a l'actualitat.

La narració està estructurada quatre parts i cada capítol és revisat per una persona coneixedora de la temàtica en qüestió. Així, des de l'any 2016 s'han vingut elaborant i publicant de manera continuada els diferents capítols a la web de Palma XXI. Els llibres també s'han publicat en paper:

- 2017, 1a part: De la ciutat romana a la ciutat moderna.
- 2018, 2a part: La ciutat moderna, de 1900 a 1936.
- 2019, 3a part: La ciutat durant el franquisme, de 1936 a 1975.
- 2020, 4a part: La ciutat turística, de 1975 a l'actualitat.

Amb la publicació en paper de la quarta part el mes de desembre de 2020, la *Biografia* arriba al seu darrer volum.

La coordinació de l'obra és a càrrec de Jaume Garau i dirigeix l'apartat fotogràfic Jaume Gual. En el projecte han col·laborat tots els membres de les diferents juntes directives de l'entitat, a més d'una seixantena de persones en qualitat de revisors. Totes les edicions han comptat amb la col·laboració del Consell de Mallorca i de la biblioteca de Cort, on s'ha dut a terme les successives presentacions públiques.

Els capítols de tots els volums poden consultar-se en versió digital a www.palmaxxi.com, i els els llibres estan disponibles a les biblioteques municipals. A més, des de 2019 els capítols de la *Biografia* es publiquen setmanalment al suplement Diumenge del diari Ara Balears, aconseguint una major transcendència i difusió a un públic més ampli.

Presentació del tercer volum de la Biografia de Palma a la Biblioteca de Cort, a l'octubre de 2019.

LA CIUTAT ENVAÏDA

LA PALMA ROMANA GAIREBÉ DESAPAREGUDA

Redactat per Carlos García Delgado

Les ciutats de Palma i Pollentia van ser fundades immediatament després de la conquesta de Mallorca per Quint Cecilius Metel, el 123 aC. Fins al 1976 es va qüestionar l'emplaçament de la Palma romana, però avui hi ha parcel·les, troballes arqueològiques, textos i la seva geometria en planta possessen afirmar que el primer recinte emmurallat romà es trobava a la part alta de l'actual ciutat, envoltant l'actual catedral. Segons Gabriel Bibiloni, li van posar el nom de Palma perquè per ells tothom la podia simbolitzava l'objecte del triomf.

Pel que fa als límits de la primitiva ciutadella, es poden observar a la figura. La vora oest (G-D) de la ciutat correspon a l'alineació de la façana principal del castell de l'Almudaina, on encara es poden veure les bases de diverses torres que probablement conserven les pedres originals de la muralla romana. El sòl on mil anys després es va construir l'Almudaina era un talús en fort pendent cap a la desembocadura del torrent i el mar. Es va aprofitar l'antiga muralla romana per tancar-ne la façana est. Les quatre torres originals de la façana de l'Almudaina aparegueren ben definides en el pla de Ballester del 1760.

La vora sud de la ciutat és el mur de contenció que queia sobre la mar i encara es pot veure salvant un fort desnivell. Aquesta vora estava probablement reforçada per torres quadrades similars a les de la façana de l'Almudaina, que seguramente van ser abatudes per la mar. Ens en queda una: la de la cantonada més exposada –assenyalada en el plànol amb la lletra D. De les restants, l'última que es va mantenir en peu (lletra E) apareix en un oli anònim (s. XVII) de la ciutat. Un tram d'aquest mur proper al Palau Episcopal es desplomà el s. XVII –estava exposat als temporals perquè no s'havia construït la muralla renaixentista al front mari– i la seva reconstrucció va donar lloc a la reculada que avui es pot veure al mapa.

Traçat hipotètic de les primeres muralles romanes i la seva possible ampliació sobre el pla viari actual. C.G. Delgado

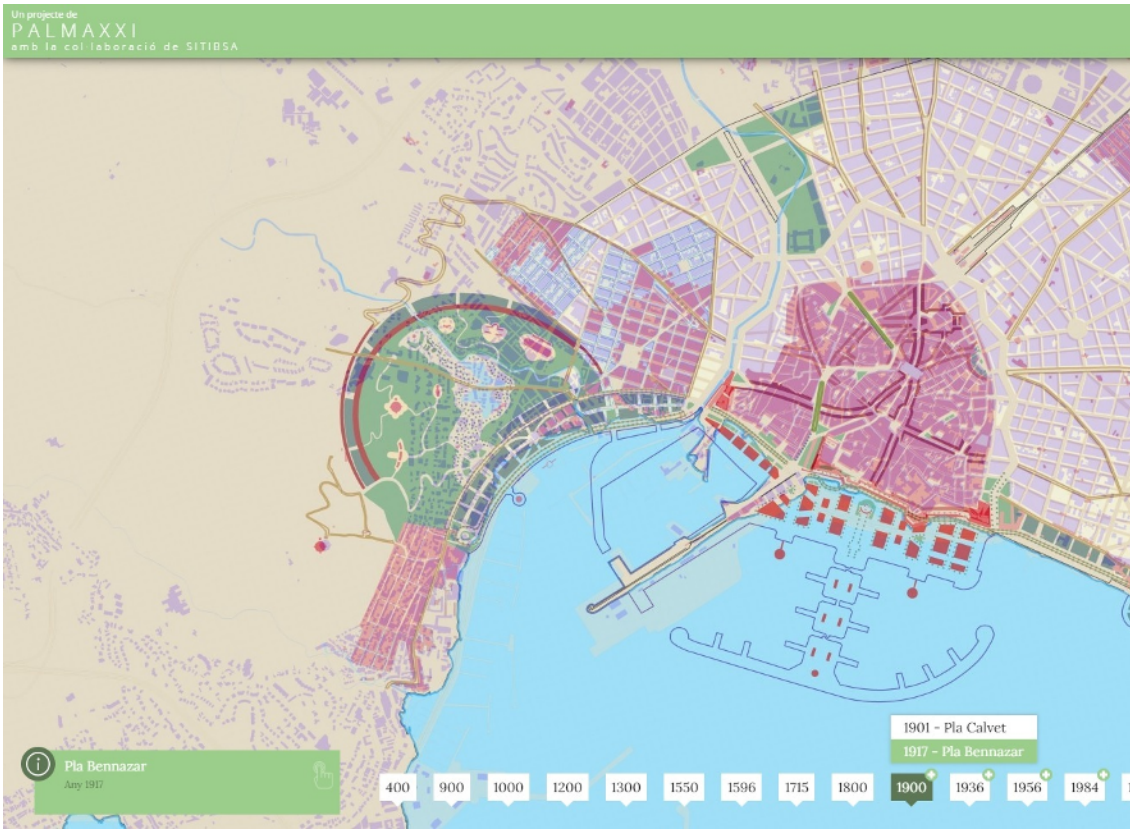
Els diferents límits de la ciutat primitiva –un rectangle mitjà– eren de 214 x 160 metres, amb una superfície interior d'unes 5-6 hectàrees, capaç d'albergar uns 1.000 persones. En dos eixos principals eren probablement situats el decumanus, que quedaria dos metres, els carrers del Degollat i de Sant Pere, carrer de Sant Bac. Els carrers de sortida el decumanus acaba, l'actual costa de la Sea. Dos d'aquí arrencava un carrer on perdent cap al torrent que es perllongava en el camí cap al port de la ciutat (Portopí). D'aquest camí en quedem molts trams: la Mieh. A l'extrem est del decumanus hi havia una porta en l'actual al voltant de Sant Pere Sichar; os, i en el plànol de la qual es té noticia documental fins al segle XVI. D'aquí arrencava el camí cap al Terrant de Vila (avui els carrers de la Paresa i de Sant Alonso). Cap al nord (carrer de Sant Bosch, a l'extrem del cardus, la porta donava accés a un camí de sortida que es bifurcava en dos: un, l'actual carrer del Sindicat, anava cap a Pollentia, i l'altre, l'actual carrer de Sant Miquel, es dirigia a la serralada.

La ciutat original va poder ampliar-se pels romans, mitjançant altres zones urbanitzades extramurs com va passar en altres ciutats de províncies. Dues possibles ampliacions semblen deduir-se de les característiques geomètriques del traçat de carrers paral·lels separades per uns 100 peus romans: una zona, a l'est del carrer de Sant Jaume (lletra N), i una altra, la zona de carrers paral·lels a Sant Nicolau (Berga, etc.) propers al teatre romà, on hi ha restes del teatre que estan embegudes a l'illa de l'actual bar Bosch.

Sabem que el 1114 existia ja una ampliació de la muralla de la ciutadella cap al nord (XNH), seguramente respectant a la

Publicació setmanal dels capítols de la Biografia al diari Ara Balears (esquerra) i portada del quart i últim volum (dreta),

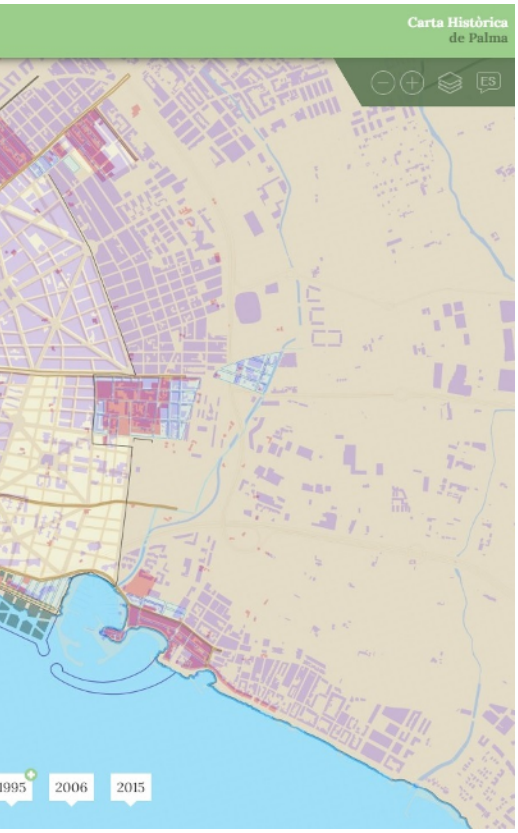
Carta històrica de Palma:

evolució urbana de la ciutat a través de la cartografia antiga i actual

La Carta Històrica de Palma és un projecte de Palma XXI per donar a conèixer l'evolució urbana de la ciutat des dels orígens romans fins a l'actualitat.

La primera fase del projecte, presentada el 2019, mostra com Palma va anar creixent des del nucli romà al llarg de les diferents èpoques històriques i durant les successives invasions de l'illa de Mallorca. Els primers mapes descobreixen una ciutat que creix assentada a la costa amb forma semicircular, amb diversos nuclis poblacionals que van apareixent al llarg dels principals camins conformats radialment a partir del nucli primitiu. Més tard ho fa al voltant de les antigues finques agrícoles i ramaderes del seu voltant, que aniran desenvolupant-se i creixent en assentaments urbans fins unir-se amb la ciutat històrica de Palma durant el segle XX i XXI.

La segona fase del projecte, completada l'any 2020, introdueix els plànols dels diferents plans urbanístics que s'han plantejat per a Ciutat, com ara el Pla Calvet (1901), el Pla Bennazar (1917), el Pla Alomar (1943), i els diferents Plans Generals (1963, 1973, 1985 i 1998). Aquesta nova funcionalitat permet comparar la ciutat proposada als plans amb la ciutat del seu temps i amb l'actual.

La *Carta* ha estat realitzada mitjançant l'anàlisi de la principal documentació històrica, cartogràfica i fotogràfica que existeix, procedent de les tesis o teories d'arquitectes, cartògrafs, historiadors, geògrafs i urbanistes.

El projecte està coordinat per Jaume Garau i compta amb l'assessorament del Doctor en Geografia Climent Picornell. La cartografia digital ha estat elaborada des de l'any 400 fins a l'any 1800 per l'arquitecte Joseba Dañobeitia i a partir de l'any 1900 per la geògrafa Pilar Buendía. La *Carta* s'ha realitzat mitjançant un conveni ambSitibsa, que ha ofert tot els seus mitjans fotogràfics, cartogràfics i informàtics per fer possible aquest estudi i sense els quals no hauria estat possible.

Guies urbanes de Palma

A la col·lecció de *Guies urbanes de Palma* trobareu una proposta de rutes i contingut històric, social i arquitectònic sobre diferents barris de Ciutat. La col·lecció està formada per una sèrie de mapes desplegables amb diversos itineraris:

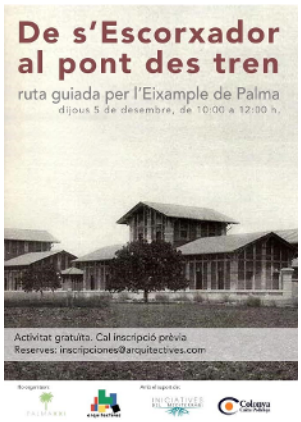
- Itinerari 1: Les Avingudes (publicada el 2018)
- Itinerari 2: De s'Escorxador al pont des tren (2019).
- Itinerari 3: Pere Garau (2019)
- Itinerari 4: Santa Catalina i es Jonquet (2019)
- Itinerari 5: El Terreno (2020)

Les "Guies urbanes de Palma" tenen continuïtat en format d'itineraris guiats i taller familiars mitjançant el programa "L'Eixample, pam a pam", amb un total de 24 activitats obertes al públic ofertades durant l'any 2020.

Aquest projecte compta amb la col·laboració d'Arquitectives, Caixa Colonya, Ajuntament de Palma i la Fundació Iniciatives del Mediterrani.

Veus dels barris

Palma s'ha anat configurant també gràcies a les reclamacions i propostes de la ciutadania, que tradicionalment s'ha mobilitzat per a demanar actuacions d'interès general. "Veus dels barris" és un nou projecte en el qual volem recollir les històries de resistència dels veïnats de Palma, el casos d'èxit de les lluites ciutadanes que varen aconseguir aturar intervencions nocives per a Ciutat i contribuïren a configurar un entorn a escala humana i per a la vida de barri.

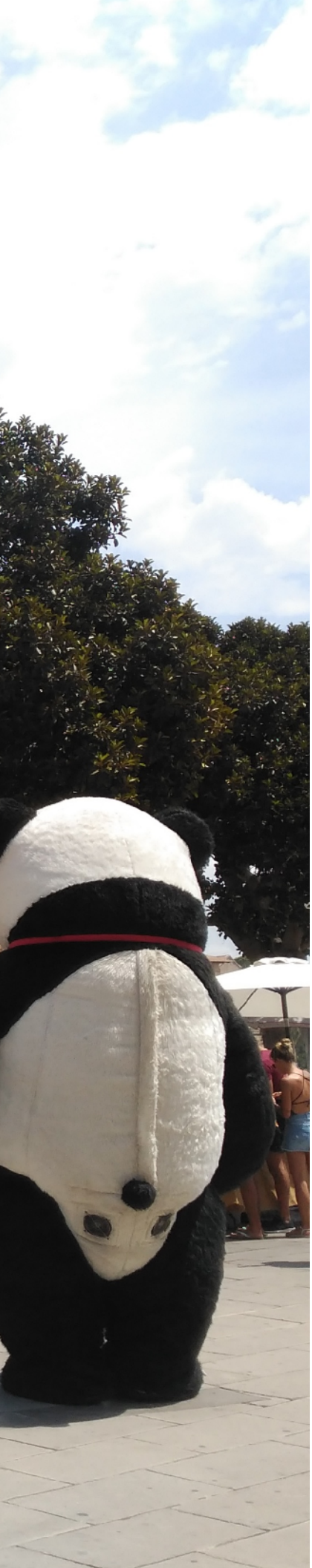
Aquestes casos d'èxit s'exemplifiquen amb campanyes com "Pins sí, pàrquing no!", que a principis del 2000 va aconseguir aturar la proposta de pàrquing soterrani a la porta de Santa Catalina, que hauria destruït la plaça dels Pins. En la mateixa línia, uns anys abans, a la dècada dels 70, "Parc sí, pàrquing no!" aconseguiria redirigir el projecte inicial cap al Parc de la Marc que gaudim a l'actualitat. "Al Molinar, port petit" és una de les darreres mobilitzacions ciutadanes que ha aconseguit els seus objectius.

Totes aquestes històries es poden conèixer en profunditat a la nostra pàgina web, a l'apartat[palmaxxi.com/veus-dels-barris](palmaxxi.com/veus-dels-barris), on a través d'entrevistes als seus protagonistes en endinsam en la història del moviment veïnal de Ciutat.

2
Anàlisi del present de Ciutat

Tenir una foto fixa, però també en moviment, de la nostra ciutat és fonamental per entendre les dinàmiques i tendències actuals del model de ciutat. Per Palma XXI és molt important, d'una banda, generar i sistematitzar dades i xifres actualitzades sobre la situació de Palma, i de l'altra, impulsar espais de reflexió al voltant de temes de la ciutat contemporània com els fenòmens de gentrificació, turistificació, pèrdua patrimonial o transformacions en els usos dels espais.

Pandas davant la Seu, estiu 2019. Foto: Juanjo Suárez.

Crisi de la Covid-19 a Ciutat

El confinament decretat a mitjans del mes de març ens va canviar la vida i la manera de viure la ciutat. Amb la intenció de sumar esforços i aportar la nostra part a intentar fer front a aquell nou dia a dia, des de Palma XXI vàrem llençar una sèrie de campanyes que incentivaven la comunicació, l'entreteniment i la cooperació entre la ciutadania. Aquells primers mesos, especialment durs, eren especialment el moment d'estar connectats, d'estar units i de *ser* Palma.

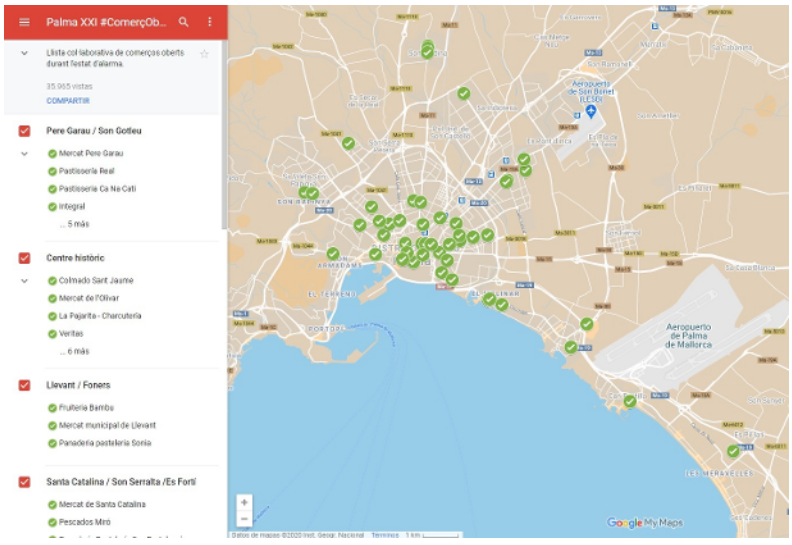
Ciutat a Casa

Durant les set setmanes que va durar el confinament domiciliari i fins al començament de la fase 0, vàrem difondre diàriament un contingut als nostres perfils socials relacionat amb Ciutat: documentals, llibres, música, articles... Sempre amb Palma com a protagonista.

Comerç obert

Durant l'estat d'alarma no tots els comerços varen romandre oberts. Per tal de donar visibilitat als que sí mantingueren la seva activitat i per què la ciutadania tingués aquesta informació a l'abast, vàrem llençar la campanya "Comerç obert". En aquest mapa col·laboratiu es va anar recopil·lant la informació facilitada per els veïnats sobre les botigues o mercats de Ciutat que continuaven oberts.

Gràcies a la cooperació de la ciutadania, es va aconseguir visibilitzar l'esforç de molts comerciants que seguiren donant els seus serveis cada dia, fent front a l'adversitat. El mapa de "Comerç Obert" va rebre més de 35.000 visites.

Palma des de la finestra

El confinament ens impedia sortir al carrer, per tant era el moment de relacionar-se amb la ciutat d'una altra manera. Finestres, patis i balcons és varen convertir en els punts d'observació. Així, entre el 24 de març i el 5 d'abril, vàrem animar a la gent a compartir les seves imatges "des de la finestra". Les fotografies mostren escenes que passaren de no tenir rellevància a ser protagonistes principals, els veïnats que estenen la roba, les plantes dels jardins entre mitgeres, l'aigua de la pluja que colpeja el terra, núvols que van i venen...

Articles

"Palma ha d'estar amb els majors", per Jaume Garau (secretari de Palma XXI). Publicat a Diario de Mallorca el 17/03/2020.

"Reflexions per l'endemà", per Lluïsa Dubon (presidenta de Palma XXI). Publicat a Ultima Hora el 15/04/2020.

"Resiliència urbana i COVID-19: per on començam a Palma?", per Maria Gómez (membre de la junta de Palma XXI). Publicat a palmaxxi.com el 23/04/2020.

Ciutat, la revista de Palma

Des dels seus inicis, Palma XXI ha tingut la vocació d'observatori, analitzant els principals fenòmens que afecten la ciutat i realitzant propostes pensades des del diàleg i el consens. Aquesta filosofia l'hem traslladat ara també a aquesta nova revista de periodicitat mensual.

En uns dies en què fer feina plegats és més important que mai, aquesta publicació vol servir de nexe d'unió i punt de trobada per a la ciutadania i per a les entitats. Palma té una activitat cultural i associativa intensa, possiblement més del que de vegades percebem, així que esperam poder mostrar en aquestes pàgines les diferents propostes sorgides de la ciutadania.

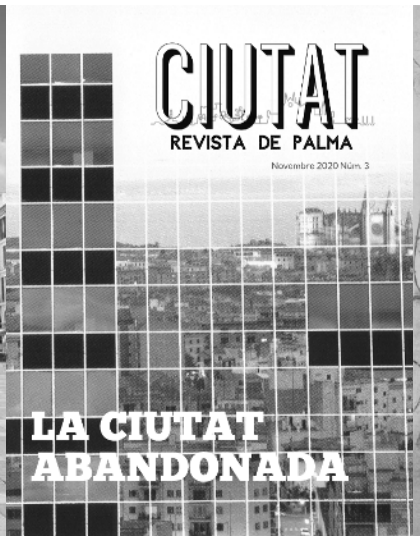
Cada número compta amb un dossier d'una temàtica específica, així com amb articles i notícies d'actualitat. Fins al moment s'han publicat els següents números:

- Ciutat #0 (agost 2020): *Palma, estiu 2020: el fracàs de l'èxit?*
- Ciutat #1 (setembre 2020): Especial mobilitat: *Com ens movem a Palma?*
- Ciutat #2 (octubre 2020): *Plaça Major: zona zero per a un nou model de ciutat?*
- Ciutat #3 (novembre 2020): *La ciutat abandonada.*
- Ciutat #4 (desembre 2020): L*a ciutat recuperada*.

Observatori de la gentrificació

El 28 de novembre de 2019 presentàvem a la Llotja el llibre **"La gentrificació, barri a barri. Vol. 1",** publicat amb la col·laboració del Consell de Mallorca. Aquest llibre és un recull dels estudis impulsats des de l'Observatori als barris de Santa Catalina i La Llotja, on s'hi analitzen variables com la composició de la població, el mercat d'habitatge, la distribució de terrasses, les diverses problemàtiques que afecten la vida veïnal, etc.

A l'acte es va fer la presentació pública de la nova associació de veïns i veïnes de la Llotja, a càrrec del seu president Jaime E. Herrero. A més, es va comptar amb la intervenció de Montse Joan, de l'AV Barri Cívic de Santa Catalina. La cloenda va anar a càrrec d'Isabel Busquets, vicepresidenta del Consell de Mallorca i consellera insular de Cultura, Patrimoni i Política Lingüística.

Amb aquest acte de presentació aconseguirem, a més, omplir de contingut l'edifici de la Llotja. Sovint buit i amb un ús predominantment turístic, és un espai emblemàtic a recuperar per al gaudi de la ciutadania.

- Més del 30% dels residents a la Llonja són estrangers. Ara Balears, 28/11/2019.
- El barri la Llotja desapareix?, article d'opinió de Jaume Garau a Diario de Mallorca, 25/11/2019.

Il·lustració : Rafa Polonio.

Turisme de megacreuers

L'informe publicat l'any 2019 per Transport & Environment situava Palma com la segona ciutat d'Europa més contaminada pels creuers, després de Barcelona. Tot i el parèntesi forçat per les mesures sanitàries, el turisme de creuers i megacreuers, tal com ha estat gestionat en els darrers anys, és absolutament insostenible i no desitjable per a la nostra ciutat.

En un context de crisi climàtica i transició ecològica, els megacreuers no han parat de créixer en grandària, en nombre de passatgers i en nombre d'escales. D'igual manera, s'han incrementant any rere any la contaminació atmosfèrica, l'emissió de gasos perjudicials per a la salut, el renou, l'impacte paisatgístic, la pèrdua del teixit comercial (els comerços tradicionals, sense poder afrontar el lloguer dels locals, són substituïts per franquícies i serveis turístics). A més, s'ha vist afectat el dret a la ciutat dels residents i la qualitat de l'experiència dels visitants.

Per aquestes i d'altres qüestions, Palma XXI forma part de la Plataforma contra els Megacreuers, mitjançant la qual es realitzen diverses actuacions per a aconseguir un turisme responsable i positiu per a residents i visitants.

ACCIONS:

- El mes de juny de 2019 es va presentar el **Manifest contra els megacreuers**, el qual varen signar més d'11.000 persones i prop de 40 personalitats del món de la cultura, el món empresarial, la política, l'acadèmia, etc., entre ells, Miquel Barcel, Maria del Mar Bonet o Camilo José Cela Conde.
- El 26 de juliol s'organitzava al centre Flassaders la **Jornada internacional sobre turisme de megacreuers: "Limitar o morir d'èxit?"**, a la qual hi participaren experts d'Itàlia, Alemanya, Bèlgica i Espanya.
- El 16 de setembre la Plataforma contra els megacreuers presentava la **proposta de declaració d'una moratòria** en la contractació de creuers i megacreuers en el port de Palma i la regulació de la visita de creueristes.
- A més, com a membres de la Plataforma contra els megacreuers, hem assistit a reunions amb l'Ajuntament de Palma, la conselleria de Turisme del Consell de Mallorca, representants del Consell d'Administració de l'APB, grups parlamentaris, etc.

Jornades internacionals sobre turisme de megacreuers (juliol 2019) i acció amb el veler Verdera, demanant la moratòria a la contractació de nous creuers al port de Palma (setembre 2019).

Capacitat de càrrega turística

L'especialització turística de la nostra Comunitat Autònoma ha provocat que sigui aquest sector el que hagi acaparat la major part d'activitat de les nostres illes, tant pel que fa a l'economia, a l'entorn laboral i, fins i tot, a l'entorn social. Amb la sortida de la recessió global del 2008, la sensació de saturació i sobreturisme es va anar intensificant, fins al punt d'esdevenir protagonista de debats, qüestionant tant la qualitat de vida de la població local com la qualitat de l'experiència de qui ens visita. És en aquest punt que entra la definició de la capacitat de càrrega turística de determinats espais i equipaments, entenent aquest concepte com la capacitat d'acollida d'una ciutat o destinació sense produir impactes que perjudiquin el territori, l'economia o el teixit sociocultural. És essencial, en analitzar la capacitat de càrrega turística, afrontar la recerca d'instruments per a la millora de la planificació i la gestió estratègica de la destinació.

L'actual crisi del coronavirus afegeix a més una nova dimensió a la necessitat d'implementar aquests tipus d'anàlisi. Així, per exemple, l'obligació de mantenir un distanciament físic en l'espai públic ens duu a definir la capacitat de càrrega amb una motivació de seguretat sanitària.

Capacitat de càrrega humana a La Llotja i la platja de Can Pere Antoni ateses les recomanacions sanitàries de distanciament fisic.

Elaboració: Palma XXI.

Ús dels espais públics i capacitat de càrrega en temps de Covid-19

Les mesures sanitàries derivades de la crisi del coronavirus estan en molt de casos confrontades amb els nostres costums socials, culturals o amb l'activitat turística i econòmica. El distanciament físic entre les persones abasta totes les activitats: oci i lleure, esport, petit comerç, espais públics, oficines, fàbriques, mobilitat... Així, l'ordenació de l'espai públic per donar seguretat sanitària als clients i usuaris, residents i turistes, és necessària i factible.

El mes de maig presentàvem una anàlisi amb una sèrie de propostes per tal d'encetar el debat i col·laborar amb les institucions per a la reactivació turística, comercial i social de Ciutat.

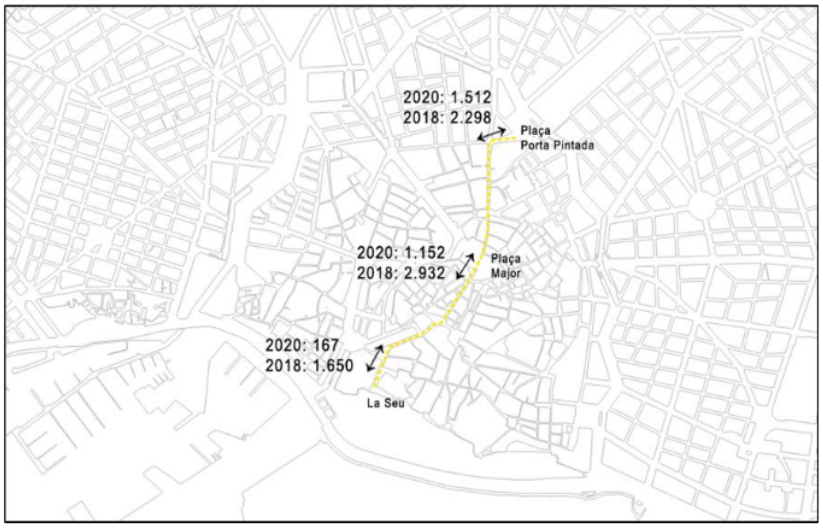
Estudi de l'activitat econòmica i social del centre històric de Palma en temps de Covid

El 51% dels comerços de l'eix plaça d'Espanya-c/ Sant Miquel-Cort-La Seu continuaven tancats a la fase 3 de la desescalada (del 8 al 21 de juny). El tancament afectava el 100% de les gelateries d'aquest eix i el 60% de joieries, bars i restaurants. El trànsit de vianants, en comparació a l'estudi elaborat el 2018 per la Fundació Iniciatives del Mediterrani i Palma XXI, es va reduir un 35% a la plaça de la Porta Pintada, un 60% a la plaça Major i fins a un 90% a la zona de la Seu.

Aquesta anàlisi va ser realitzada per Maria Cifre, doctora en Antropologia Ambiental, i coordinat per Jaume Garau, psicòleg social, i Juanjo Suárez, geògraf. Les dades aportes posen de manifest l'excessiva intensitat turística del centre històric i les seves conseqüències per a la reactivació econòmica. En entrevistes als residents, aquests destacaven la manca de comerços dirigits a les necessitats dels veïnats i l'encariment dels preus. També es va revelar un fenomen de reapropiament de l'espai públic per part dels veïnats, que han recuperat zones i carrers que ens darrers anys estaven massificades i d'on havien estat expulsats en el seu dia a dia.

Aquest estudi va ser possible gràcies al suport de la Fundació Iniciatives del Mediterrani.

Mitjana de número de vianants per hora, segons dades de 2018 i de 2020, a la Plaça de la Porta Pintada, Plaça Major i La Seu.

Paisatge documentat

El Consell d'Europa a través del Conveni Europeu del Paisatge (Firenze, 2000) reconeix que el paisatge contribueix a la formació de les cultures locals i a la consolidació de la seva identitat. Davant del creixement urbanístic i els canvis econòmics que acceleren la seva transformació, proposa que es realitzin tasques de sensibilització sobre els valors del paisatge i dels canvis que pateix. L'observació fotogràfica del paisatge ens permet fer un seguiment de les modificacions que han tingut i tenen lloc en la morfologia de Palma.

Paisatge documentat és una secció que ofereix documentació gràfica del paisatge de la ciutat i de la seva evolució que, en algunes de les noves galeries, ha reflectit també els canvis de la ciutat derivats de l'emergència sanitària.

Durant aquest període hem publicat quatre galeries fotogràfiques:

- ***Palma des de la finestra***, galeria col·laborativa on es recullen les imatges enviades pels participants de la campanya amb el mateix nom. Mostren imatges quotidianes des l'òptica del confinament.
- ***Palma (des)confinada***, recull d'imatges que il·lustren la ciutat pre-covid i la ciutat durant el confinament.
- ***Amb 3 mirades***, és una exposició fotogràfica col·laborativa, fruit de diferents visions i percepcions del territori. Les dues primeres mirades són les dels infants i els adults, recollides durant una sèrie d'activitats familiars realitzades a l'entorn del futur parc agrari de Palma. La tercera mirada és la de Jaume Gual, geògraf i fotògraf (disciplines inseparables en la seva feina), que ens aporta la visió professional d'aquest entorn, amb un paisatge i un patrimoni cultural i natural molt valuós. Amb la col·laboració del Consell de Mallorca.
- ***Aigua i patrimoni***, de Jaume Gual. Galeria que mostra el ric patrimoni cultural associat a la gestió i aprofitament de l'aigua a la zona de s'Horta de Dalt. Amb la col·laboració del Consell de Mallorca.

Esquerra: Plaça de Cort abans i durant del confinament, de la galeria "Palma (des)confinada"

Dreta: Foto de Carolina Muños, Inés i Sofía Martínez, de la galeria "Amb 3 mirades"

Barana del passeig Marítim

El març de 2020, i després de moltes reclamacions, l'Autoritat Portuària de Balears feia efectiu el canvi de la barana d'acer inoxidable de la desembocadura de la Riera per una de ferro amb un disseny més clàssic i en consonància amb l'entorn.

Des de l'any 2017, Palma XXI i ARCA venien demanant aquesta acció, per tal de dignificar la zona una vegada retirada la barana que existia prèviament.

Barana antiga, a l'esquerra, i barana nova, a la dreta.

3
Propostes de futur

La ciutat canvia a un ritme molt ràpid, de vegades de manera descontrolada e inesperada. Però, quina ciutat volem? Com ens agradaria que fos Palma en el futur? Els nostres carrers, els parcs i espais públics, l'habitatge, la vida de barri, la relació amb els visitants, etc.

La planificació i un model de ciutat són essencials per poder gaudir d'una ciutat amable per als residents i acollidora per als visitants; que tingui en compte l'herència del passat i que prepari la ciutadania per als reptes del futur; una ciutat que se'n cuidi de tothom per igual, integradora i solidària.

Per tal d'aconseguir aquestes fites, des de Palma XXI treballam per impulsar alternatives i propostes de futur des del consens i el diàleg, fomentant la col·laboració amb altres entitats ciutadanes i els organismes públics.

FOTO: Jaume Gual

Futur de Palma

Des d'aquesta iniciativa volem recollir i exposar les idees compartides per molts ciutadans, entitats i institucions per a aconseguir un futur consensuat de la ciutat. De la cooperació i la comunicació amb altres entitats han de sorgir propostes sòlides d'interès general.

Fruit d'aquest debat és el document **"10 principis per construir el model de ciutat"**, presentat el mes d'octubre de 2019, elaborat per Palma XXI, Cercle d'Economia de Mallorca, Fundació Gadeso, Obra Cultural Balear, ARCA, Xarxa per a la inclusió social – EAPN Illes Balears, Fundacions Darder Mascaró i Joves Arquitectes de Mallorca.

En aquest document, consensuat per les entitats i la Regidoria de Model de Ciutat, Habitatge Digne i Sostenibilitat de l'Ajuntament de Palma, es plantegen 10 principis que haurien de funcionar com a rectors de les decisions que prengui el consistori per definir el model de la ciutat pels propers anys. Entre ells, estan la necessitat de tenir una mirada a llarg termini, promoure una ciutat d'encontre i intercanvi, enfocada en les persones i amb un pla de barris fort, i impulsar una ciutat verda per fer front a l'emergència climàtica, entre d'altres.

Entre juny de 2019 i maig de 2020, Palma XXI va dinamitzar i difondre **el butlletí mensual "El futur de Palma"**, on es recolliren les principals activitats que les diferents entitats ciutadanes duien a terme. Aquest butlletí s'ha integrat actualment a la Revista Ciutat.

A més, Palma XXI és una de les entitats amb representació al **Consell Municipal de Model de Ciutat**. Aquest òrgan de l'Ajuntament, sorgit el maig de 2019 gràcies a la feina feta amb el projecte "El futur de Palma",serveix per a dinamitzar la participació i canalitzar les propostes sorgides des de la societat civil envers temàtiques de caràcter social, econòmic o urbanístic.

Re-pensar l'Eixample

Com ha evolucionat l'Eixample? Com és en l'actualitat? I... com volem que sigui?

Amb la intenció d'abordar aquestes i altres preguntes, es va celebrar el 30 d'agost de 2019 la jornada **"Un glop d'Eixample. Passat, present i futur de l'Eixample de Palma".** Aquesta trobada va esdevenir un lloc d'encontre i de debat sobre les possibles alternatives de desenvolupament de l'Eixample en el present i el futur immediat, amb interessant conclusions.

En primer lloc, es van oferir tres breus xerrades de 20 minuts de durada cada una, amb el següent contingut: repàs per l'evolució de Palma a través de la Carta històrica, a càrrec de la geògrafa Pilar Buendía; anàlisi dels principals projectes duts a terme a l'Eixample en relació a la mobilitat, l'espai públic i els equipaments, a càrrec de Jaume Garau, secretari de Palma XXI; i, per últim, l'explicació de les propostes sorgides dins el projecte "Re-Pensar l'Eixample", que va presentar l'arquitecta Cristina Llorente. Per tancar l'acte es va dinamitzar un espai de reflexió, moderat per l'arquitecte Guillem Aloy, obert a tothom per tal de recollir comentaris i propostes envers el futur de l'Eixample. Neus Truyol, regidora de Model de Ciutat, Habitatge digne i Sostenibilitat de l'Ajuntament de Palma, i Lluïsa Dubon, presidenta de Palma XXI, varen donar la benvinguda als assistents.

La jornada va estar organitzada per Palma XXI i Arquitectives, i va comptar amb el suport del Departament de Cultura, Patrimoni i Esports de Consell de Mallorca, la Fundació Iniciatives del Mediterrani i Can Balaguer-Ajuntament de Palma.

Plaça Major

Plaça Major, 1955...
i al 2020?

PLAÇA MAJOR SÍ
MÉS PÀRQUING NO!

D'ençà que es va fer efectiva la finalització de la concessió de la plaça Major, des de Palma XXI es vàrem proposar aportar idees per a la recuperació d'aquest espai cèntric de Ciutat. Pensam que ens trobam l'oportunitat de retornar aquesta zona per al gaudi dels residents i per a un ús ciutadà, a més de poder realitzar una intervenció urbanística que revitalitzi aquesta àrea tant turistitzada. Creiem que és el moment d'aconseguir un projecte avantguardista tant per a les galeries subterrànies com per a la plaça en superfície, de manera que ambdues entrin en diàleg, que la part baixa sigui accessible i lluminosa i que la superfície recobri lluentor.

Des de la **plataforma Zona zero – plaça Major**, es va difondre el **"Manifest per al rescat de la plaça Major"**, al qual s'hi varen adherir 47 entitats. Aquest Manifest proposava que la plaça Major fos un espai inclusiu, que hi hagués major connexió entre la superfície i les galeries, que les galeries es destinessin a usos ciutadans, i que els aparcaments es destinessin als residents.

També és va llençar la campanya "Plaça Major SÍ, més pàrquing NO!", amb la qual es recolliren imatges i testimonis ciutadans sobre com va ser la plaça un temps i com podria tornar a ser.

El 6 de juny de 2020, Palma XXI i les associacions de veïns de Canamunt i la Calatrava, en col·laboració amb la Federació d'Associacions de Veïns de Palma i Orgull Llonguet, organitzaren la trobada telemàtica **"Zones zero, experiències urbanes de participació ciutadana"**, a la qual hi participaren persones expertes de diferents punts d'Espanya: l'arquitecta i urbanista Itziar González, Raons Cooperativa de Barcelona, el col·lectiu Llámalo H de Saragossa, i Geltoki de Pamplona.

A més, l'octubre de 2020 dedicàvem el dossier de la revista *Ciutat* a un monogràfic sobre la plaça Major, on es recolliren les propostes i valoracions de la ciutadania i les diferents entitats.Fruit d'aquesta feina, l'Ajuntament de Palma iniciava el mes de novembre un procés participatiu per a consensuar el futur de la plaça Major amb la ciutadania. Palma XXI va participar com a membre d'una de les taules sectorials convocades com a part de les accions de participació. Aquest procés hauria de tenir resultats l'any que ve, una vegada es completin les dues fases proposades, en forma de projecte a executar a la plaça Major.

El parc agrari de S'Horta de Dalt

FOTO: Jaume Gual

La proposta de creació d'un parc agrari a la zona nord de Palma és una iniciativa de l'administració municipal i autonòmica. El projecte deparcagrari pretén cercar la conciliació d'aquest espai, sotmès a fortes pressions urbanes, i introduir un nou progrés mitjançant la innovació en el sector agrari. Des de Palma XXI volem contribuir al seu desenvolupament mitjançant acords de custòdia del territori amb la participació de veïnats, pagesos i del conjunt de la ciutadania. Entenem que la figura de parc agrari és una eina important i que cal impulsar per la seva extensió agrícola (com a rebost de Ciutat), ambiental (com a adaptació als efectes del canvi climàtic) i identitària (per la seva rellevància històrica i cultural). Per això, el segon semestre de 2019 vàrem iniciar una línia de feina específica sobre aquest tema.

Ens els darrers mesos hem fet tot un seguit de reunions amb propietaris, veïnats de la zona, responsables de l'Administració (Ajuntament de Palma, Conselleria d'Agricultura), Universitat de les Illes Balears, Hospital de Son Espases, etc. seguint dues línies d'acció: l'impuls d'acords de custòdia agrària i l'organització d'activitats de divulgació dels valors culturals de zona.

Palma XXI s'ha constituït com a entitat de custòdia del territori i s'ha inserit a la xarxa d'entitats impulsada per la ICTIB. La custòdia és una eina de gestió que cerca incentivar les iniciatives de conservació de la natura establint acords amb particulars i finques privades. En el cas específic de la custòdia agrària, el nostre objectiu és el de reactivar l'activitat agrícola a finques que estaven en desús aplicant tècniques innovadores i fomentant l'agroecología. A finals de setembre de 2020, per Sant Miquel, signàvem el nostre primer acord de custòdia amb un propietari d'una finca de Son Sardina i amb la Cooperativa Coanegra.

Un altre resultat ja tangible, puntual però important, ha estat la recuperació del safareig a la finca de Son Espases, gràcies a la col·laboració a tres bandes entre la Comunitat de regants de la Síquia d'en Baster, l'Hospital de Son Espases i Palma XXI. El safareig, que estrobava en mal estat i ple d'escombraries, llueix ara completament recuperat.

Paral·lelament, i amb l'objectiu de fer partícip d'aquesta iniciativa al conjunt de la ciutadania, entre juny i desembre de 2020 hem organitzat tot un seguit de trobades de difusió del projecte de parc agrari i de divulgació dels valors culturals i naturals de s'Horta de Dalt. En aquestes accions hem comptat amb la col·laboració de diverses institucions i entitats, especialment del Consell de Mallorca, l'Hospital de Son Espases, l'AV del Secar de la Real, l'AV de Son Sardina i la Comunitat de Regants de la Síquia d'en Baster.

Entre el mesos de juny i setembre vàrem dur a terme el projecte "Compartir al Nord", amb la col·laboració del Consell de Mallorca i el suport de la Fundació Iniciatives del Mediterrani. El nexe d'unió de les activitats programades va ser la cultura, quant a recuperació dels valors tradicionals del camp, per tal de conservar el gran ventall de valors relacionats que s'estan perdent. També la recuperació del paisatge agrari, la sobirania alimentària i el producte local. Es varen dur a terme les següents trobades:

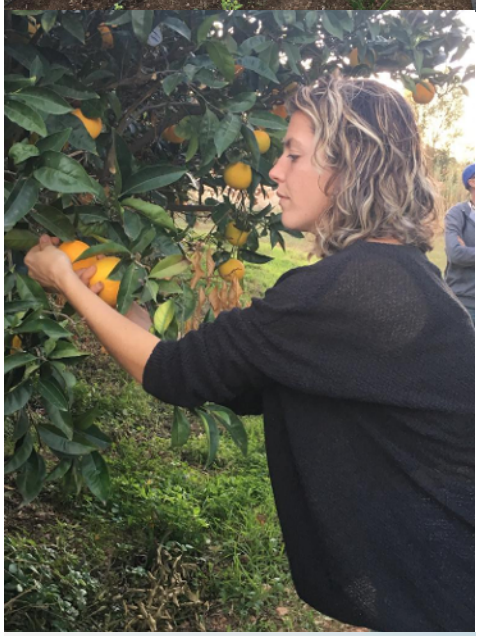

- **"El futur parc agrari a Son Sardina", conferència i visita de camp.** Son Sardina, 3 de juliol de 2020. Amb la col·laboració de Paraula Centre de Serveis Lingüístics i l'AV de Son Sardina.
- **"Ses 3 fonts", projecció de documental i col·loqui.** Son Sardina, dia 24, i El Secar de la Real, 29 de setembre. Amb la col·laboració de l'AV de Son Sardina, l'AV del Secar de la Real i la Comunitat de Regants de la Síquia d'en Baster.
- **Activitat fotogràfica familiar "Amb 3 mirades"**. 18, 23 i 25 de setembre a l'Hospital de Son Espases. Amb la col·laboració de Jaume Gual i Arquitectives.
- **Curs sobre tradició i innovació en agricultura**. Son Puigdorfila Vell, 18 i 28 de setembre. Amb la col·laboració d'Artifex/Balears Verd.
- **Taula rodona sobre el futur de l'agricultura** al municipi de Palma. Palma, 30 de setembre. Amb la col·laboració d'APAEMA.
- **Exposició fotogràfica itinerant "Amb 3 mirades".** Biblioteca de Son Sardina, del 29 de setembre de 2020 a l'1 de novembre; Hospital de Son Espases, del 2 al 16 de novembre; Casal de Barri de Son Cànaves, el Secar de la Real, del 17 de novembre al 16 de desembre de 2020.

Entre novembre i desembre de 2020, hem dut a terme el projecte "L'abc de s'Horta de Dalt: agricultura, biodiversitat i consum responsable", amb la col·laboració de la Conselleria de Medi Ambient i el suport de la Fundació Iniciatives del Mediterrani. Les activitats d'aquesta projecte han anat orientades a la divulgació de la importància de l'agricultura ecològica, lligada a la producció i consum de producte local, i a la divulgació dels valors naturals i la conservació ambiental amb accions d'educació ambiental. Es varen organitzar les següents activitats:

- **Taula rodona "Agricultura ecològica i producte km.0 a Palma: perspectives de futur del parc agrari"**. Casal de barri de Son Cànaves, 17 de novembre. Amb la col·laboració de l'AV del Secar de la Real.
- **Taller "Custòdia agrària i conservació ambiental"**. Casal de barri de Son Sardina, 26 de novembre. Amb la col·laboració del GOB Menorca.
- **Sortida ornitològica "Les aus de s'Horta de Dalt"**. El Secar de la Real, 5 de desembre. Amb la col·laboració del GOB Mallorca.
- **Taller "Construcció i instal·lació de caixes niu"**. Son Espases, 15 de desembre. Amb la col·laboració de l'Hospital de Son Espases.

El mes de desembre de 2020 hem organitzat el "1r Cicle de Cultura agrària de s'Horta de Dalt", amb la col·laboració del Consell de Mallorca i la Fundació Iniciatives del Mediterrani. Aquesta primera edició del cicle ha tingut com a objectiu posar en valor la importància de l'agricultura per al futur de Ciutat, així com la història i el patrimoni cultural de la zona, especialment el lligat a la gestió de l'aigua. Es varen dur a terme les següents trobades:

- **"El molí del Dimoni, patrimoni hidràulic".** La Real, 1 de desembre. Amb la col·laboració de la Comunitat de Regants de la Síquia d'en Baster.
- **"Jornades tècniques d'innovació i tradició en agricultura".** Palma, 10, 11 i 16 de desembre. Amb la col·laboració de l'Estudi General Lul·lià.
- **"S'Horta de Dalt a través de la fotografia i la cartografia" exposició fotogràfica i conferència.** Casal de barri de Sa Garriga, 17 de desembre. Amb la col·laboració de l'Ajuntament de Palma.

Fòrum de la Societat Civil

El passat mes de juliol es constituïa el "Fòrum de la Societat Civil per a la reconstrucció de les Illes Balears", del qual Palma XXI en forma part. Aquest Fòrum, obert a la participació de totes les entitats de les Illes, està impulsat inicialment per una vintena d'entitats molt diverses del món de l'associacionisme ciutadà, l'ecologisme, el sindicalisme o l'economia.

Les entitats han decidit articular-se per manifestar la preocupació col·lectiva davant la situació a les Illes Balears i la voluntat compartida de col·laborar, aportant idees i accions positives per tal de minimitzar l'impacte de la crisi del coronavirus en aquelles persones, famílies, entitats i empreses que més la pateixen, i orientar el futur cap una societat més forta, resilient, equilibrada i pròspera, amb l'obligació d'assumir el repte social, laboral, cultural i el col·lapse ecològic que ens amenaça.

Les entitats que formen part del Fòrum de la Societat Civil comparteixen la necessitat d'abordar el canvi de model econòmic, un canvi que en aquest moment es fa inajornable si no volem deixar ningú pel camí, com va passar amb l'anterior crisi. Per això, es fa imprescindible la participació de tota la societat civil en els organismes pertinents, amb la convicció que la participació real i efectiva de la ciutadania és imprescindible en una societat democràtica avançada.

A curt termini, el Fòrum demana l'elaboració d'un "Pla rector de transició de model econòmic, ecològic i social", a partir de les nombroses propostes presentades per la societat civil des de l'inici de la crisi el març de 2020, i que aquest Pla rector compti amb un òrgan de gestió i el pressupost necessari per engegar-lo. Així mateix, demanen la coordinació entre les diferents administracions (Govern, Parlament, Consells insulars i Ajuntaments), de forma articulada amb la societat civil.Aquestes han estat les accions que el Fòrum de la Societat Civil ha desenvolupat:

- 30 de juliol: es crea el Fòrum de la Societat Civil a Can Alcover.
- 15 de setembre: s'aprova el manifest fundacional del Fòrum.
- 14 d'octubre: es presenta públicament el Manifest a la sala d'actes del Parlament de les Illes Balears.
- 5 de novembre, reunió amb la presidenta del Consell de Mallorca.
- 17 de novembre, reunió amb el batle de l'Ajuntament de Palma.
- 25 de novembre, reunió amb el Consell de Mallorca per tractar els seus pressupostos de 2021.
- 30 de novembre, primer debat organitzat pel Fòrum: "La Transició en temps d'emergència".
- 1 de Desembre, reunió amb la presidenta del Govern de les Illes Balears.

PALMA XXI

Un projecte col·lectiu
per reflexionar i dissenyar
el futur de la ciutat,
amb perspectiva històrica
i participació ciutadana.

ALIANCES

Fundació Iniciatives del Mediterrani

Conveni de col·laboració signat amb la **Fundació Iniciatives del Mediterrani** per a rebre serveis de gestió administrativa, comunicació estratègica i suport tècnic per a projectes. Aquest any hem rebut a més suport per a l'elaboració de l'estudi sobre capacitat de càrrega en temps de Covid-19 i la segona part de la Carta Històrica.

TRAMUNTANA XXI

PLA DE MALLORCA XXI

Col·laboram amb moltes accions i iniciatives de les nostres entitats germanes, **Tramuntana XXI** i **Pla de Mallorca XXI**, fent feina en xarxa.

Des de finals de 2020 hem traslladat la nostra seu a l'**Estudi General Lul·lià**. La nostra intenció és a més contribuir a revitalitzar aquest espai i que sigui un lloc de trobada per a la ciutadania.

GOVERN ILLES BALEARS

El 2020 hem rebut una subvenció per part de la conselleria de Medi Ambient i Territori per a activitats d'educació ambiental.

Consell de Mallorca

El 2019 i el 2020 hem rebut subvencions de diferent departaments per a l'edició de llibres i l'organització d'activitats culturals i de dinamització social.

Ajuntament de Palma

Formam part, amb altres entitats ciutadanes, del Consell Municipal de Model de Ciutat. També hem rebut el suport de l'Ajuntament en l'organització de diversos actes, gràcies a la cessió temporal de l'ús de sales a Can Balaguer, Flassaders o els casals de barri de Son Sardina i el Secar de la Real.

bibliopalma BIBLIOTEQUES MUNICIPALS

Gràcies a un acord amb les Biblioteques municipals de Palma, els llibres de la Biografia de Ciutat es poden consultar a diverses biblioteques de la xarxa. A més, hem d'agrair el suport de la biblioteca de Cort en la Biografia i en la cessió del seu espai per a la presentació pública dels llibres.

sitibsa

Mantenim un conveni de col·laboració amb aquesta entitat de la Conselleria de Territori, Energia i Mobilitat, en relació amb la Carta històrica de Palma, disponible per a consulta al visor IDEIB.

ASIM ARXIU DEL SO I DE LA IMATGE

Hem donat continuïtat a la col·laboració amb l'Arxiu del So i de la Imatge per al nostre projecte de la Biografia de Ciutat.

Colonya Caixa Pollença

Hem rebut el suport de la Fundació Guillem Cifre de Colonya per a la realització de les Guies urbanes de Palma.

ara balears

Des de 2019 mantenim una aliança amb el diari Ara Balears per a la publicació en versió impresa i online dels capítols de la Biografia de Ciutat.

ÒRGANS INSTITUCIONALS

Palma XXI és membre dels següents òrgans institucionals:

- **Consell Municipal de Model de Ciutat**, òrgan d'assessorament, consulta i debat de la regidoria de Model de Ciutat, Habitatge Digne i Sostenibilitat de l'Ajuntament de Palma.
- **Observatori del Paisatge**, òrgan d'assessorament, seguiment i impuls a la gestió de l'Estratègia del paisatge del Consell de Mallorca.

PLATAFORMES CIUTADANES

Palma XXI participa a les següents plataformes ciutadanes:

- **Fòrum de la Societat Civil**, conjunt d'entitats per a la reconstrucció de les Illes Balears que aborda el canvi de model econòmic amb la perspectiva dels reptes socials i laborals, d'emergència climàtica i de col·lapse ecològic.
- **Entitats pel futur de Palma**, conjunt d'entitats que treballen pel futur de la ciutat en els àmbits de l'urbanisme, la mobilitat o l'habitatge, entre d'altres.
- **Plataforma contra els megacreuers**, amb l'objectiu d'aconseguir una gestió del turisme de creuers sostenible en termes ambientals, econòmics i de salut pública, i que no entri en conflicte amb la vida residencial ni amb l'activitat turística.
- **Plataforma Zona Zero – Plaça Major**, per al disseny d'una plaça Major amb usos ciutadans i que lideri l'urbanisme del centre històric.

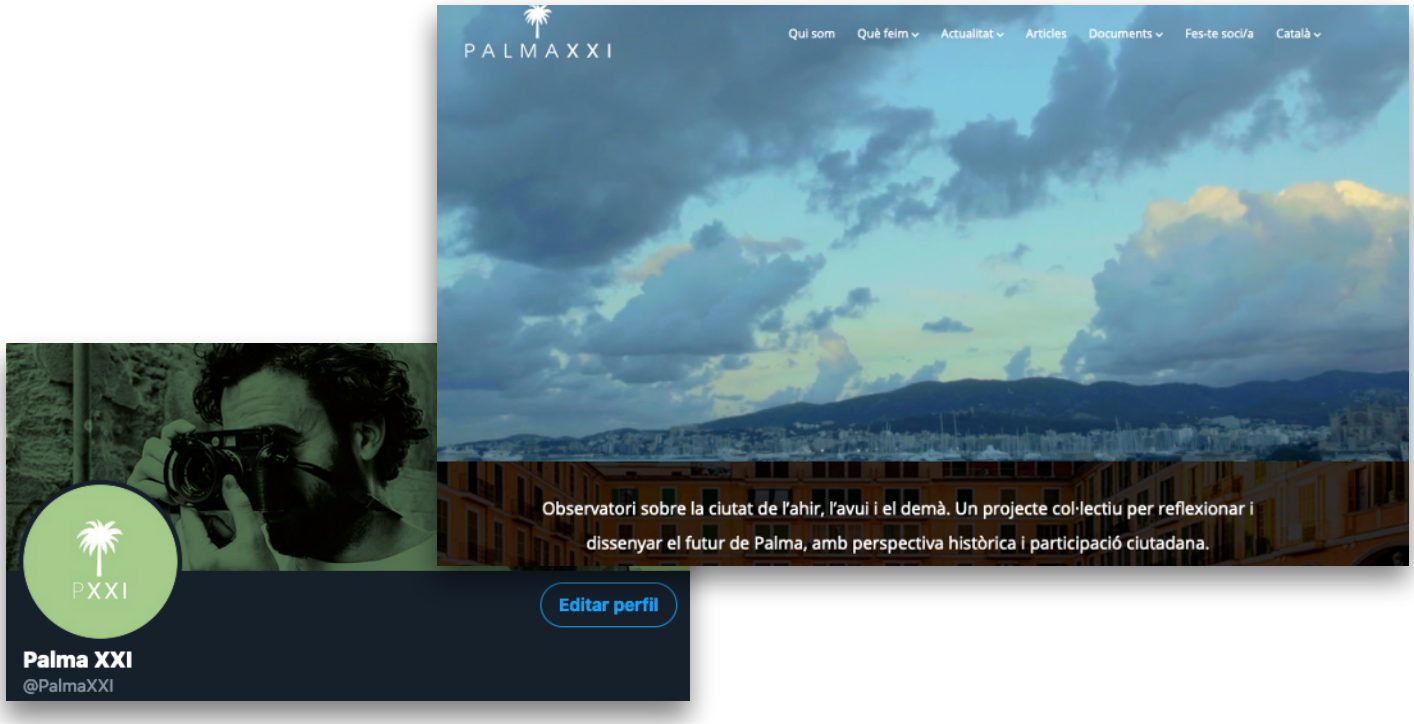
COMUNICACIÓ

La plana web www.palmaxxi.com i els perfils a les xarxes socials Facebook i Twitter esdevenen la nostra línia de contacte directe amb els socis i simpatitzants, i suposen una eina d'informació i difusió de les nostres activitats.

Enguany hem estrenat plana **web**, amb un nou disseny i amb m illores importants pel que fa a la navegació. La idea és que sigui, a més d'una plataforma per inform ar del que fa la nostra entitat, funcioni com a caixa d'eines amb recursos sobre la ciutat: la Biografia de Ciutat, la carta històrica de Palma, les nostres publicacions, videos amb històries dels barris, etc. Gairebé 4.000 persones han visitat aquesta nova web des de que està operativa, al juny d'aquesta any.

Els seguidors als perfils de **xarxes socials** van en constant progressió, i a finals de maig 2019 comptam amb 883 a Twitter, i 880 a Facebook.

Enguany hem començat a editar un nou canal de comunicació: la **revista Ciutat.** Al llarg dels seus 5 primers números, editats des de l'agost d'aquest any, es recullen temes d'interès sobre Palma, iniciatives de les entitats, entrevistes, articles d'opinió i anàlisi, notícies d'actualitat... En resum, la vida de Palma des del punt de vista dels que l'habitam.

Tenim una interacció constant amb els mitjans de comunicació, a través de notes de premsa, rodes de premsa, publicació d'articles d'opini i contacte directe amb periodistes per a la gestió d'entrevistes i reportatges sobre temes d'interès de l'entitat. Els mitjans ens consideren una font d'informació i opinió de referència sobre temes que tenen a veure amb la ciutat .

A la nostra web podeu veure les aparicions més destacades de Palma XXI als mitjans.

Actes públics

Tot i haver estat un any complicat a causa de la Covid-19 hem organitzat multitud d'actes públics, intentant combinar el format presencial (complint totes les recomanacions sanitàries) amb el virtual. Aquests són els actes públics organitzats durant el període juliol 2019 - desembre 2020:

- 4a Jornada sobre Turisme de masses "Recuperar la ciutat", a càrrec d'Itziar González. Juliol 2019, Bodega OM (Algaida).
- Jornada internacional sobre turisme de megacreuers. Juliol 2019, Centre Flassaders.
- Un Glop d'Eixample, passat present i futur de l'Eixample de Palma, a càrrec de Pilar Buendia, Jaume Garau i Cristina Llorente. Agost 2019, Can Balaguer.
- Presentació del llibre "La ciutat durant el franquisme, tercera part de la Biografia de Ciutat". Octubre 2019, Biblioteca de Cort.
- Presentació del llibre "La gentrificació, barri a barri". Novembre 2019, La Llotja.
- Taula virtual de debat "El futur de la plaça Major". Juny 2020, Palma.
- El futur del parc agrari a Son Sardina, a càrrec de Margalida Mulet i Juanjo Suárez. Setembre 2020, CEIP Maria Antònia Salvà (Son Sardina).
- "Ses 3 fonts", projecció de documental i col·loqui. Setembre 2020, Ca ses Monges (Son Sardina) i casal de barri Son Cànaves (el Secar de la Real).
- Activitat fotogràfica familiar "Amb 3 mirades", a càrrec de Cristina Llorente. Setembre 2020, Hospital de Son Espases.
- Curs sobre tradició i innovació en agricultura, a càrrec de Miquel Ramis. Setembre 2020, Son Puigdorfila Vell (Palma).
- Taula rodona sobre el futur de l'agricultura al municipi de Palma, amb la participació d' Artífex/Balears Verd i APAEMA. Setembre 2020, Palma.
- Exposició fotogràfica itinerant "Amb 3 mirades", amb fotografies de Jaume Gual. De setembre a desembre 2020, Biblioteca municipal de Son Sardina, Hospital de Son Espases i casal de barri de Son Cànaves (el Secar de la Real).
- "Aplicació del conveni europeu del paisatge i els observatoris del paisatge. El cas de Mallorca." Conferència impartida per Lluïsa Dubon a la sessió inaugural de la Setmana del Paisatge organitzada pel Departament de Territori del Consell de Mallorca. Octubre 2020, sala d'actes del COAIB.
- Participació a la taula rodona "Reptes i funcions de l'Observatori del Paisatge", organitzada pel Club Diario de Mallorca. Amb la participació de Lluïsa Dubon, Joan Cerdà, Miquel Vadell, Mariano Reaño i Felip Gelabert.
- Taula rodona "Agricultura ecològica i producte km. 0 a Palma: perspectives de futur del parc agrari", amb la participació de Lluïsa Dubon, Margalida Mulet i Núria Llabrés. Novembre de 2020, casal de barri Son Cànaves (el Secar de la Real).
- Taller sobre custòdia agrària i conservació ambiental, a càrrec de Miquel Camps. Novembre 2020, casal de barri de Son Sardina.
- Jornades de formació per a la ciutadania "Caminem cap al futur: quin model de ciutat volem?", a càrrec de Lluïsa Dubon. Novembre 2020, el Secar de la Real.
- Sortida ornitològica "Les aus de s'Horta de Dalt", a càrrec de Manolo Suárez. Desembre 2020, el Secar de la Real.
- Taller de construcció i instal·lació de caixes niu, a càrrec de Manolo Suárez i amb la col·laboració de Son Espases. Desembre 2020, Hospital de Son Espases.
- "Jornada tècnica d'innovació i tradició en agricultura". Desembre 2020, Estudi General Lul·lià.
- "S'Horta de Dalt a través de la fotografia i la cartografia" exposició fotogràfica i conferència, a càrrec de Jaume Gual i Maria Gómez. Desembre 2020, casal de barri de Sa Garriga.
- Ruta guiada per les barriades de Palma: "El Terreno", a càrrec de Cristina Llorente. Desembre 2020, El Terreno.

Articles de reflexió i anàlisi

Durant aquest període s'han publicat una cinquantena d'articles a la web de Palma XXI, de la mà d'amics i col·laboradors, experts en diferents temes relacionats amb la ciutat. La revista *Ciutat* ha esdevingut una plataforma privilegiada per comptar amb la participació de reconeguts articulistes.

Volem reconèixer especialment la participació dels nostres articulistes destacats: l'escriptor José Carlos Llop, qui ens va compartir els seus escrits en exclusiva durant el confinament, i la periodista i escriptora Lourdes Durán, que ja té una secció fixa a la web de Palma XXI: *La Ciudad Cuántica*. A ella publica setmanalment les seves particulars visions sobre històries de la nostra ciutat, il·lustrades magníficament per l'artista Toni Salvà.

GESTIÓ INTERNA

SOCIS/ES

Actualment Palma XXI té 89 socis. En el darrer any hem augmentat el nombre d'associats/es en un 18,5%.

SUBVENCIONS

Durant el segon semestre de 2019 i tot el 2020, Palma XXI va rebre subvencions per a projectes per part de:

- **Govern de les Illes Balears.** Per al projecte "L'abc de s'Horta de Dalt: agricultura ecològica, biodiversitat i consum responsable", dins el marc de la línia de feina del parc agrari.
- **Consell de Mallorca.** Per a la tercera i quarta part de la Biografia de Ciutat; per al llibre "La gentrificació a Palma, barri a barri (Vol. 1), de l'Observatori de gentrificació; i per a "Compartim al Nord: projecte intergeneracional d'intercanvi d'experiències i enfortiment del teixit sociocultural als barris del Districte Nord de Palma" i "1r Cicle de Cultura agrària a s'Horta de Dalt", ambdós dela línia de feina del parc agrari.
- **Colonya-Caixa Pollença,** per a les guies urbanes "De s'Escorxador al pont des Tren" i "El Terreno".

RECURSOS HUMANS

Palma XXI compta amb una persona de suport per a la gestió de projectes i tasques administratives de l'entitat i amb una persona tècnica en comunicació. Aquests recursos humans són possibles gràcies amb un conveni de col·laboració signat amb la Fundació Iniciatives del Mediterrani.

ANUARI 2019/20

PALMA XXI

